

Projekt

z dnia 20 czerwca 2013 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY STANISŁAWÓW**

z dnia ..... 2013 r.

w sprawie przyjęcia Programu Promocji Zdrowia Psychicznego dla Gminy Stanisławów na lata 2013-2015

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594) oraz art. 2 ust. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr z 2011 r. Nr 231 poz. 1375 z późn. zm.), Rada Gminy Stanisławów uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Promocji Zdrowia Psychicznego dla Gminy Stanisławów na lata 2013-2015, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stanisławów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Kopacz

Program Promocji Zdrowia Psychicznego dla Gminy Stanisławów na lata 2013-2015

„Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków Państwa”

Rozdział 1. Wprowadzenie

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia Psychicznego (Dz.U. z 2011 r. nr 24, poz. 128) zobowiązało gminy do opracowania lokalnych programów promocji zdrowia psychicznego. W celu efektywnych działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego oraz zmniejszania jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Promocji Zdrowia Psychicznego na terenie Gminy Stanisławów na lata 2013 – 2015, zwany dalej „Programem”. Zawiera on podstawy prawne działania, zasady działania, cel główny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów i adresatów programu, instytucje i organizacje współpracujące. Istotną częścią programu jest szczegółowy harmonogram działań.

Cele, działania i zadania programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców gminy w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

I. Podstawy prawne

Obowiązki gminy w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zmianami)
- 2) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 ze zmianami) zgodnie, z którą do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty z zakresu ochrony zdrowia,
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182 ze zmianami) zgodnie, z którą do zadań własnych Gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012 r. poz. 1356 ze zmianami),
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2012 r., poz. 124 ze zmianami)
  - zadania własne gminy wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii realizowane są w ramach odrębnego, corocznie uchwalanego przez Radę Gminy programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

II. Cel i założenia Programu

Celem działań jest promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym. Chodzi także o zapewnienie osobom z takimi zaburzeniami dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz innych form wsparcia i pomocy, które umożliwią im życie w rodzinie i społeczeństwie poprzez :

- 1) promocje zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- 2) zwiększenie dostępności pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi i skuteczniejsza ochrona ich praw.

Program zakłada realizację celów i kierunków w oparciu o diagnozę problemu, rozpoznanie zjawiska i jego lokalnych uwarunkowań, w drodze budowania i udoskonalania współpracy pomiędzy instytucjami i specjalistami zaangażowanymi w ochronę zdrowia psychicznego. Pozwoli to na wypracowanie skuteczniejszych i bardziej efektywnych rozwiązań.

Program dąży do:

- 1) upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego, promocji zdrowego trybu życia,
- 2) zwiększenia dostępności do różnych form środowiskowej opieki i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy bytowej, samopomocy środowiskowej, wspierania zatrudnienia,
- 3) koordynacji zadań związanych z realizacją polityki zdrowotnej w zakresie zdrowia psychicznego.

III. Charakterystyka zjawiska

Zdrowie psychiczne to termin trudny do zdefiniowania. Może on oznaczać nie tylko brak chorób psychicznych, ale także ogólne dobre samopoczucie. O ile w przypadku chorób ciała lekarz może dociec przyczynę i przewidzieć skutki, o tyle trudne jest to w wypadku zdrowia psychicznego. W Polsce zaburzenia psychiczne ciągle kojarzą się z izolacją, zamkniętym zakładem opieki, szpitalem psychiatrycznym. Tymczasem osób cierpiących na różnego typu dolegliwości psychiczne jest coraz więcej. Zdarza się, że osoby te nie uzyskują należytej pomocy, gdyż nie wiedza, do kogo powinni się zgłosić. Problemem jest także powrót osób, które przebyły chorobę psychiczną do społeczeństwa. Dlatego tak ważna dla zdrowia psychicznego jest profilaktyka. To przede wszystkim wiedza na temat zaburzeń i chorób psychicznych, która pozwala lepiej zrozumieć, co dzieje się z nami i z otoczeniem.

Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia - zdrowiem określa się „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego, ale również taki stan, w którym osoba jest świadoma swojego potencjału, może radzić sobie z problemami, stresem, efektywnie pracować i funkcjonować w społeczeństwie”. W związku z powyższym zdrowie psychiczne jest ważnym elementem zdrowia publicznego.

Zdrowie to także umiejętność i zdolność pełnienia różnych ról rodzinnych, zawodowych i społecznych, nawiązywania i utrzymywania zdrowych relacji rodzinnych, zawodowych i społecznych z jednostką i grupą w celu zaspokojenia ważnych potrzeb jednostki i grupy społecznej oraz realizowania ważnych dla wszystkich celów. Bowiem jesteśmy istotami społecznymi i wszyscy siebie nawzajem potrzebujemy do życia i pełnego rozwoju. Chodzi tu o równowagę w tych trzech aspektach w życiu człowieka: psychicznym, fizycznym i społecznym, gdzie te wszystkie trzy czynniki są ze sobą ściśle powiązane i zależą od siebie nawzajem. Ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach z tego zakresu mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest wykonywana w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza psychiatrycznej - w formie opieki doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej, szpitalnej i środowiskowej oraz w domach pomocy społecznej.

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami w Gminie Stanisławów jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, ambulatoryjnej - finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne.

Z budżetu Gminy Stanisławów finansowane są zadania z zakresu pomocy społecznej, które nakreśla ustawa o pomocy społecznej.

Do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z zapisem art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- upośledzone umysłowo,
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczone są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są podejmowane przede wszystkim wobec dzieci, młodzieży, osób starszych i wobec osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego.

Działania te obejmują w szczególności:

- stosowanie zasad ochrony zdrowia psychicznego w pracy szkół, placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych oraz w jednostkach wojskowych,
- tworzenie placówek rozwijających działalność zapobiegawczą, przede wszystkim poradnictwa psychologicznego oraz placówek specjalistycznych z uwzględnieniem wczesnego rozpoznania potrzeb dzieci z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego,
- wspieranie grup samopomocy i innych inicjatyw społecznych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- rozwijanie działalności zapobiegawczej w zakresie ochrony zdrowia psychicznego przez zakłady opieki zdrowotnej,
- wprowadzenie zagadnień ochrony zdrowia psychicznego do programu przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem, nauczaniem, resocjalizacją, leczeniem i opieką, zarządzaniem i organizacją pracy oraz organizacją wypoczynku,
- podejmowanie badań naukowych służących umacnianiu zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- uwzględnienie zagadnień zdrowia psychicznego w działalności publicznych środków masowego przekazu.

Resort zdrowia podkreśla, że od początku lat 90-tych następuje sukcesywny wzrost zachorowalności na zaburzenia psychiczne. Powodują to zmiany społeczno-ekonomiczne, których wynikiem jest pojawienie się nowych zagrożeń dla zdrowia psychicznego w postaci biedy, bezrobocia oraz braku poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, socjalnego i zdrowotnego. Ministerstwo Zdrowia zaznacza też, że od wielu lat obserwowany jest deficyt kadr i środków w psychiatrycznej opiece zdrowotnej.

Resort podkreśla, że istnieje konieczność zmiany nastawienia do zaburzeń psychicznych zarówno chorych jak i ich otoczenia.

Również z danych Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego wynika, że w ostatnich latach znacząco wzrosła liczba Polaków cierpiących na zaburzenia psychiczne. Ekspertki podkreślają, że obecny system opieki psychiatrycznej wymaga istotnych przekształceń.

Najczęściej do poradni i szpitali trafiają osoby z zaburzeniami alkoholowymi oraz z depresją.

Diagnoza z terenu Gminy Stanisławów

Wsparcie w zakresie pomocy osobom chorującym psychicznie na terenie Gminy Stanisławów prowadzi instytucje zajmujące się leczeniem, psychoterapią i rehabilitacją osób chorujących psychicznie.

Celem działalności instytucji jest w szczególności rozwój środowiskowych form leczenia i wsparcia dla osób chorujących psychicznie, kształtowanie postaw sprzyjających społecznej integracji i przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu, działalność edukacyjna osób chorujących psychicznie, wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia miejsc pracy chronionej dla osób po kryzysie psychicznym.

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stanisławowie. Pomoc dla osób chorujących psychicznie w ramach realizacji zadań GOPS odbywa się poprzez:

- a) środowiskowe domy samopomocy na terenie m. Mińsk Mazowiecki. GOPS prowadzi współpracę z domami samopomocy, w których przebywają osoby z terenu Gminy Stanisławów. Ośrodki te zapewniają pomoc osobom niepełnosprawnym intelektualnie, specjalizują się we wspieraniu osób chorujących psychicznie.

Podstawowym celem działalności SDS-ów jest przeciwdziałanie marginalizacji i instytucjonalizacji osób z zaburzeniami psychicznymi. Cel ten jest osiągany poprzez przywracanie, podtrzymywanie oraz rozwijanie i uczenie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia

- b) warsztaty terapii zajęciowej: głównym celem warsztatów, z którymi współpracuje tutaj GOPS jest niesienie pomocy osobom dotkniętym niepełnosprawnością intelektualną, fizyczną, a przede wszystkim osobom z chorobami psychicznymi. Działania prowadzone przez WTZ w ramach rehabilitacji społecznej prowadzi do uczestnictwa osoby niepełnosprawnej w życiu społecznym, mają na celu wypracowanie poczucia, by osoba uczestnicząca w zajęciach WTZ była i czuła się wartościowym i pożytecznym członkiem społeczeństwa mogącym korzystać z dóbr i osiągnięć kultury, cywilizacji jak też mogącym włączyć się w ich tworzenie.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu przywrócić lub pozyskać umiejętności niezbędne do podjęcia zatrudnienia. Odbywa się to przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, które prowadzi się w pracowniach takich jak: plastycznej, komputerowej, gospodarstwa domowego, sportu i rekreacji.

Nad całością procesu rehabilitacyjnego czuwa zespół pracowników tworzących Radę Programową.

- c) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności: zajmuje się orzekaniem o niepełnosprawności dla celów poza rentowych. Zespół wydaje: orzeczenia wraz ze wskazaniem do ulg i uprawnień m.in.:

- odpowiedniego zatrudnienia,
- szkolenia,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji,
- uzyskania karty parkingowej,
- świadczeń z pomocy społecznej,
- zasiłku pielęgnacyjnego,
- uzyskania przez opiekuna osoby niepełnosprawnej świadczenia pielęgnacyjnego.

- d) szkoły specjalne: celem szkoły specjalnej jest przygotowanie do pracy, rozbudzenie poczucia obowiązku i dyscypliny społecznej, wychowanie i przygotowanie do życia w społeczeństwie. Jest to instytucja, która ma na celu kształcenie dzieci i młodzieży, które z powodu niedorozwoju psychicznego, zaburzeń, upośledzenia fizycznego, nie mogą uczęszczać do zwykłej szkoły lub też nie mogą sprostać jej wymaganiom.

- e) domy pomocy społecznej - domy zapewniają całodobową opiekę oraz świadczą usługi w zakresie potrzeb bytowych, zdrowotnych i wspomagających. W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańców funkcjonują zespoły terapeutyczne – opiekuńcze składające się z pracowników domu bezpośrednio zajmujących się wspieraniem mieszkańców.

Lista Priorytetów promocji zdrowia psychicznego dla Gminy Stanisławów:

- 1) Zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
- 2) Promocja zdrowia psychicznego w szkołach.

3) Promocja zdrowia psychicznego w pracy.

Zestawienie celów ogólnych i szczegółowych z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

Cel główny 1

Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

Cele szczegółowe:

1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, ukształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.

2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

3. Zwiększanie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cel główny 2

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Cele szczegółowe:

1. Upowszechnienie środowiskowego modelu psychicznej opieki zdrowotnej.

2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

4. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy.

Cele, zadania.	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
Cel główny 1: Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.		
Cel szczegółowy: Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.		
Opracowanie zestawów materiałów zawierających elementy opartej na dowodach naukowych promocji zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży.	Szkoły znajdujące się w gminie Stanisławów	2013-2015
Organizowanie w szkołach gminy prelekcji i pogadanek z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia psychicznego.	Szkoły znajdujące się w gminie Stanisławów	2013-2015
Podniesienie świadomości środowiska lokalnego na temat promocji zdrowia psychicznego poprzez umieszczenie plakatów oraz ulotek w miejscach ogólnie dostępnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Stanisławowie Gminny Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemami Psychospołecznymi w Stanisławowie Szkoły znajdujące się w gminie Stanisławów	2013-2015
Cel szczegółowy : Zapobieganie zaburzeniom psychicznym.		
Kierowanie na badania dzieci oraz młodzież, u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń psychicznych do Poradni Psychologiczno Pedagogicznej.	Szkoły znajdujące się w gminie Stanisławów	2013-2015
Porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi.	Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemami Psychospołecznymi w Stanisławowie Szkoły znajdujące się w gminie Stanisławów Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie	2013-2015
Cel szczegółowy: Zwiększenie integracji społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.		
Zapewnienie wsparcia i leczenia umożliwiającego ludziom chorym psychicznie pełne uczestnictwo we wszystkich aspektach życia społeczności.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie	2013-2015

Cel główny 2: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.		
Cel szczegółowy: Upowszechnienie środowiskowego modelu psychicznej opieki zdrowotnej.		
Współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stanisławowie ze służbami opieki psychiatrycznej na terenie powiatu oraz z lekarzem rodzinnym.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie	2013-2015
Cel szczegółowy: Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.		
Organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie	2013-2015
Cel szczegółowy: Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.		
Kontakt osoby z zaburzeniami psychicznymi z pośrednikiem pracy w celu przedstawienia ofert pracy znajdujących się w rejestrach urzędu.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stanisławowie	2013-2015
Cel szczegółowy: Skoordinowanie różnych form opieki i pomocy.		
Powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego.	Wójt Gminy Stanisławów Gmina Stanisławów	Czerwiec 2013
Realizacja, koordynowanie i monitorowanie Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego.	Powołany Zespół do Koordynacji i Monitorowania	październik 2013
Przygotowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Urząd Gminy Stanisławów	październik 2013

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie przyjęcia Programu Promocji Zdrowia Psychicznego dla Gminy Stanisławów na lata 2013-2015

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego w art. 2 ust. 4 pkt 1 stanowi, że prowadzenie działań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego należy do zadań własnych samorządów województw, powiatów i gmin. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2011r. (Dz.U. Nr 24 poz. 128) w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego nakłada na samorzady gmin zadania upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu. Gminy mają obowiązek ustalić priorytety promocji zdrowia psychicznego oraz opracować lokalny program promocji zdrowia psychicznego.

Źródłem finansowania programu będą środki własne uwzględnione w programach pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.